

Riktlinjer för föräldrars ersättningsskyldighet vid placering av barn enligt SoL, LVU och LSS

Dokumenttyp
Fastställd

Detta dokument gäller för

Giltighetstid

Dokumentansvarig

Diarienummer

Riktlinje
2026-02-25, § 16 av
socialnämnden
Essunga kommun
Tills vidare
Chef social sektor
2026/22

Innehåll

Riktlinjer för föräldrars ersättningsskyldighet vid placering av barn enligt SoL, LVU och LSS	3
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund mm	3
1.2 Syfte	3
1.3 Målgrupp	3
1.4 Definitioner	3
2. Avgift	3
2.1 Grunder för att ta ut avgift	3
2.2 Avgiftsuttag – kriterier och undantag	4
2.3 Beräkna avgift	4
2.3 Barns inkomster vid beräkning av avgift	4
2.4 Beslut	4
3. Jämkning och eftergift	5
4. Om en förälder inte betalar ersättning	5
4.1 Kontakt med föräldern	5
4.2 Kräva in ersättningen	5
4.3 Eftergift av skuld	5

Riktlinjer för föräldrars ersättningsskyldighet vid placering av barn enligt SoL, LVU och LSS

1. Inledning

1.1 Bakgrund mm

När ett barn under 18 år får vård eller omvårdnad utanför det egna hemmet, genom placering enligt socialtjänstlagen (SoL), lag om vård av unga (LVU) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är föräldrar skyldiga att bidra ekonomiskt i skälig omfattning. Detta regleras i 32 kap. 3 § första stycket socialtjänstlagen samt i 20 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Riktlinjen baseras till stora delar på cirkulär 25:40 från Sveriges kommuner och regioner (SKR) *Beräkning av föräldrars ersättning till kommunen för placerade barn under 18 år*, och kompletteras med processkarta och rutiner för att säkerställa det praktiska handlägningsförfarandet.

1.2 Syfte

Syftet med riktlinjen är att säkerställa en rättssäker, likvärdig och transparent handläggning av ärenden avseende krav på ersättning enligt 32 kap. 3 § SoL. Riktlinjen tydliggör hur gällande lagstiftning ska tillämpas och kompletteras med lokala ställningstaganden, i syfte att skapa en enhetlig praxis inom nämndens verksamhet.

1.3 Målgrupp

Målgrupp för riktlinjen är socialsekreterare (SoL och LSS), administrativ handläggare inom social sektor samt handläggare på ekonomienheten.

1.4 Definitioner

Vård eller omvårdnad utanför det egna hemmet. I begreppet avses endast placeringar som pågår dygnet runt i familjehem, stödboende eller på HVB.

2. Avgift

2.1 Grunder för att ta ut avgift

Föräldrarnas skyldigheter att bidra till kommunens kostnader bestäms enligt samma grunder som betalningsskyldigheten vid underhållsstöd. Bestämmelserna finns i 6 kap. 2–4 §§ socialtjänstförordningen, 5 § förordningen om stöd och service till vissa funktionshindrade och i 19 kap. socialförsäkringsbalken (SFB).

Enligt föräldrabalken är föräldrar försörjningsskyldiga för sina barn till dess barnet fyller 18 år eller så länge barnet går i skolan, men dock längst till barnet fyller 21 år. När den unge fyllt 18 år upphör föräldrarnas ersättningsskyldighet till kommunen. Kommunen kan alltså **inte** ta ut ersättning under återstoden av gymnasietiden. Föräldrarna har då i stället en direkt underhållsskyldighet enligt föräldrabalken gentemot den unge om han eller hon fortfarande går i skolan. Ungdomar som inte längre går i skolan när de fyller 18 år betraktas som vuxna, och föräldrarnas underhållsskyldighet upphör.

2.2 Avgiftsuttag – kriterier och undantag

Avgift för föräldrars ekonomiska ersättning till kommunen ska hanteras enligt följande principer:

- **Beslut om avgift** ska fattas när placeringen har överstigit en månad och bedöms bli stadigvarande.
- **Ingen avgift tas ut** vid placeringar som understiger en månad.
- **Avgift tas inte ut** om det framräknade beloppet understiger 100 kronor per barn och månad.
- **Föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd** undantas från avgiftsskyldighet.

2.3 Beräkna avgift

Ersättningsskyldigheten gäller oberoende av om föräldern är vårdnadshavare eller inte och beräkning ska göras för var och en av föräldrarna, även om de är sammanboende med varandra.

Inkomstberäkningen baseras på den senaste taxeringen. Som exempel grundar sig ersättningen för år 2025 på 2024 års taxering, det vill säga 2023 års inkomster. Vid beräkning av kapitalinkomster ska hänsyn tas till realisationsförluster och uppskovsavdrag vid byte av bostad. Den ersättningsskyldige förälderns inkomst ska beräknas i enlighet med det senaste fattade taxeringsbeslutet när det gäller:

- Inkomst av tjänst
- Inkomst av kapital
- Inkomst av näringsverksamhet
- Inkomst av studiemedel och studiestartsstöd

Enligt 19 kap. 10 § SFB ska därefter ett grundavdrag om 120 000 kronor göras och av det belopp som då räknas fram betalar föräldern en procentsats i ersättning. Procentsatsen avgörs av antalet barn som föräldern är försörjningsskyldig för, vilket anges i 19 kap. 17 § SFB.

Det belopp som var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med får inte överstiga vad som motsvarar högsta underhållsstödsbeloppet enligt 18 kap. 21 § SFB.

Ersättningsbeloppet ska omräknas årligen utifrån nytt taxeringsunderlag.

2.3 Barns inkomster vid beräkning av avgift

Ett barn kan ha egna inkomster, till exempel barnpension eller pengar från försäkring, som kan komma att påverka omkostnadsersättningen i ett familjehem. Detta är dock inget som påverkar nivån på föräldrars ersättning till kommunen.

2.4 Beslut

Efter beräkning ska förslaget till ersättningsbelopp kommuniceras med föräldern som ges möjlighet att inkomma med synpunkter innan beslut fattas. Socialnämndens beslut om vad en förälder ska betala i ersättning till kommunen kan inte överklagas.

Det årligen omräknade beloppet medför inte ett nytt beslut. Det ska därför inte kommuniceras utan endast ett meddelas föräldern.

3. Jämkning och eftergift

Om ett framräknat belopp bedöms oskäligt i förhållande till respektive förälders ekonomiska förmåga, sociala situation eller för att föräldern står för vissa av barnets kostnader, kan ersättningen jämkas till en skälig nivå eller efterges helt. Jämkning kan ske när ärendet påbörjas eller vid ett senare tillfälle, och behovet av jämkning kan initieras av den enskilde föräldern, av socialsekreterare eller av annan handläggare.

4. Om en förälder inte betalar ersättning

4.1 Kontakt med föräldern

Om en förälder inte betalar det belopp som beslutats och skuld till kommunen har uppstått, ska denne, om så är möjligt, i första hand kontaktas för att undersöka hur förälderns betalningsförmåga ser ut samt om möjligt göra upp en betalningsplan.

4.2 Kräva in ersättningen

Enligt 33 kap. 4, 5 §§ SoL kan kommunen väcka talan hos Förvaltningsrätten inom tre år från att kommunens kostnader uppstått. Innan talan väcks bör ny prövning av förälderns ekonomiska förhållanden göras och ersättningsanspråk bör inte vidhållas om det skulle leda till försörjningssvårigheter för föräldern eller familjen. Om Förvaltningsrätten bifaller socialnämndens talan kan beloppet drivas in genom Kronofogden om föräldern inte betalar.

Är barnet placerat enligt LSS regleras inte i lagen hur förälders ersättning ska krävas in utan den obetalda summan ses som en vanlig fordran.

4.3 Eftergift av skuld

Socialnämnden kan, enligt 33 kap. 6 § SoL, efter utredning av förälderns betalningsförmåga, helt eller delvis efterge den skuld som uppkommit till kommunen på grund av obetald ersättning.